

Rengøring er det nye sort

3F Privat Service,
Hotel og Restauration

3F Den Offentlige Gruppe

Rengøring er blevet populært blandt borgerne som aldrig før. God rengøring er for mange blevet synonym med tryghed og tillid, når borgere benytter daginstitutioner, skoler, biblioteker, ældreplejen og mange andre kommunale rum, vi opholder os i.

Rengøring er det nye sort

Rengøring er ikke 'bare' rengøring

Coronakrisen har gjort det tydeligt, at en høj hygiejnstandard på de steder, hvor mange mennesker samles, har stor betydning for smitte- og sygdomsspredning. Det gælder ikke mindst i den offentlige sektors mange institutioner som fx skoler, daginstitutioner og kontorarbejdspladser.

I denne forbindelse er vigtigheden af rengøringskvaliteten blevet et centralt element i den daglige drift af velfærdssektorens institutioner, ikke mindst blandt sårbare grupper og i samfundskritiske funktioner.

Forskning peger nemlig på, at rengøringen kan have samme nytteværdi som fx øget håndhygiejne – men kun, hvis rengøringen er udført korrekt og efter gældende professionelle standarder. Til gengæld er det lettere at sikre en højere rengøringsstandard, end det er at sikre tilstrækkelig håndhygiejne blandt et utal af brugere, herunder mange børn.

Forbedret rengøring kan således have betydelige samfundsmæssige gevinster, da lavere sygdomsspredning medfører færre sygedage og lukkedage, hvilket både gavner den enkelte og samfundskononien.

En ny undersøgelse viser, at en forbedring af rengøringskvaliteten på det kommunale område kan ske ved indsatser inden for særligt fem områder: ved øget uddannelse af rengøringspersonalet, gennem brugen af synlig rengøring, gennem rengøring efter konceptet 'tillidsbaseret rengøring', ved forbedret arbejdsmiljø eller gennem et styrket samarbejde mellem kommunen og private leverandører.

Tiden er inde til, at såvel politikere som beslutningstagere indser, at rengøring ikke 'bare' er rengøring. Det er en vigtig samfundsmæssig funktion og et område, som fortjener anerkendelse og respekt. Det er ren fornuft.

Rengøring er det nye sort

Bedre uddannelse giver højere kvalitet, mere arbejdsglæde og bedre arbejdsforhold

I dag udføres rengøringen i de kommunale institutioner typisk af personer med meget begrænset uddannelse inden for området, også på de institutioner, hvor vores børn samles på daglig basis. Således har under 10 pct. af de kommunalt ansatte rengøringspersonale opnået certificering som enten rengøringstekniker eller serviceassistent. Tallet er endnu lavere for de privatansatte.

Det er på trods af, at der findes mange muligheder for, at både de offentlige og private arbejdsgivere kan få dækket store dele af omkostningerne til personalets uddannelse – bl.a. gennem Den kommunale kompetencefond, Servicebranchens Udviklingsfond og Danske Services Kompetencefond.

I de kommuner, hvor man prioriterer uddannelse, er resultaterne tydelige. Kvaliteten stiger – og det samme gør arbejdsglæden.

Udover uddannelserne som rengørings-tekniker eller serviceassistent tilbydes der er lang række praksisnære kursusforløb af både kortere og længere varighed i AMU-regi. Disse kurser er ligeledes dækket af kompetencefondene ovenfor, og kan være et værdifuldt sted at starte for mange.

Såvel AMU-kurserne som de formelle uddannelser giver deltagerne viden, som kan anvendes direkte i arbejdet, til glæde for både brugerne på de kommunale og ikke mindst rengøringspersonalet selv. Det drejer sig bl.a. om viden om de mest hensigtsmæssige produkter, materialer og udstyr; viden om de mest egnede teknikker, metoder og arbejdsgange, viden om hygiejne og smittespredning samt viden om ergonomi.

Et højt uddannelsesniveau fremhæves af førende eksperter som et af de vigtigste indsatsområder, hvis rengøringskvaliteten skal løftes. For rengøring er et fag, og faglighed er noget man lærer.

Rengøring er det nye sort

Synlig rengøring øger rengøringsstandarden og skaber et bedre miljø for brugere og personale

Flere og flere kommuner overgår i disse år fra usynlig til synlig rengøring, det vil sige rengøring, som foregår i dagtimerne, mens brugerne af de kommunale institutioner er til stede.

Grundene hertil er mange, og fordelene er både økonomiske, kvalitetsmæssige og personlige.

For det første kan der opnås mere rengøringstid for den samme økonomiske ramme, da der ikke skal udbetales samme grad af tillæg for aften- og natarbejde. Det giver flere timer til rengøring.

For det andet har synlig rengøring store indirekte effekter på rengøringsstandarden. Når rengøringspersonalet er synlige blandt institutionens brugere påvirkes brugernes adfærd. Langt flere bliver nu mere tilbøjelige til at rydde op efter sig selv og generelt tage større ansvar for, hvordan lokalerne benyttes og efterlades. Det gælder både børn og voksne.

For det tredje mener mange, at den synlige rengøring på denne måde har en positiv pædagogisk effekt for særligt børn og unge. Nu ser man direkte, at skidtet ikke forsvinder af sig selv og at det har en betydning, hvordan vi hver især opfører os.

For det fjerde har synlig rengøring en positiv betydning for rengøringspersonalets arbejdsglæde, tilfredshed og følelse af ejerskab i forhold til opgaven. Ved synlig rengøring oplever personalet nemlig at være en større del af fællesskabet på de institutioner, hvor de arbejder, hvilket giver motivation og arbejdsglæde.

Endelig har synlig rengøring nogle andre sidegevinster, som værdsættes højt af fx forældre. Når der på denne måde er flere ansvarlige voksne til stede på en skole – også selvom opgaven er en anden – så er der mere plads og rum til, at børnene kan søge og få voksenkontakt. Og det styrker også det lille miljø, som en skole eller daginstitution er.

Rengøring er det nye sort

Dialog og tillid kan erstatte kontrol – og medføre højere kvalitet og arbejdsglæde

Rengøringsområdet har i mange år været styret gennem meget faste strukturer, hvor alle opgaver var minutøst beskrevet og blev kontrolleret efter fast skabelon. Det er stadig virkeligheden mange steder, men flere og flere kommuner får i disse år øjnene op for, at området med meget stor gevinst kan styres på en helt anden måde.

Flere kommuner har nemlig indført konceptet ”tillidsbaseret rengøring”, som dækker over et styringssystem, hvor der gives mere plads til rengøringspersonalets egen faglige vurdering i forhold til den konkrete udmøntning af rengøringen – i stedet for et enøjet fokus på faste skemaer og kontrol. I tillidsbaseret rengøring er der stadig faste rammer og kvalitetsstandarder, som fastlægges, men der er nu mulighed for at tilrettelægge rengøringen mere fleksibelt i en direkte dialog mellem rengøringspersonalet og den enkelte institution – alt efter de lokale behov.

Rengøringspersonalet får hermed bedre adgang til at foretage en *faglig* vurdering af, hvor, hvordan og hvornår rengøringsindsatsen har den største effekt og dermed giver bedst mening. Det betyder bl.a. at faste frekvenser for fx gulvvask kan fraviges, hvis kvalitetsstandarderne fortsat overholdes. Med andre ord, at det kun er nødvendigt at vaske gulvene, når de er beskidte, mens den tid, der så spares, kan bruges et sted, som trænger mere den dag. Samtidig åbner konceptet for en bedre og mere direkte dialog mellem rengøringspersonalet og de lokale ledere og brugere. Det giver en værdsat fleksibilitet i rengøringen og en større lokal medbestemmelse.

Sidst – men ikke mindst – tager rengøringspersonalet godt imod konceptet. Det styrker den faglige stolthed og giver en større mening i arbejdet. Derudover bidrager den øgede dialog også til at styrke rengøringspersonalets tilhørsforhold til arbejdspladsen.

Et godt arbejdsmiljø kan være mange ting – men er altid vigtigt for både kvalitet og arbejdsglæde

Rengøring er hårdt arbejde, både fysisk og psykisk. Rengøringspersonalet skal gøre rent i et stadigt højere arbejdstempo, foretage mange tunge løft og repetitive bevægelser samt håndtere kemikalier.

Samtidig er rengøring også et fag, hvor der kan være udbredt grad af ensomhed på jobbet, manglende tilknytning til arbejdspladsen samt bekymringer forbundet med rengøringen som indtægtskilde – både fordi det ofte kan være svært at få timer nok i stillingen og fordi jobsikkerheden er lav.

For at sikre et godt arbejdsmiljø er det derfor nødvendigt, at kommunerne – både hvis rengøringen foregår i eget regi eller er udliciteret – tager stilling til, hvordan der kan sikres gode rammer for arbejdet.

Det handler både om, at stillingerne skal være af en karakter, så man kan leve af dem – 10-20 timer om ugen er svært for mange at få til at hænge sammen.

Men det handler også om, at arbejdstakten ikke bliver umenneskeligt høj. Som virkeligheden er i dag, skal rengøringspersonalet nærmest foretage rengøringen i let løb for at nå alle kvadratmeter inden for den givne tid – og det er vel at mærke hele dagen, hver dag.

Derudover bør det sikres, at medarbejderne introduceres til ergonomisk korrekte arbejdsstillinger og har adgang til maskiner og udstyr, som kan minimere den fysiske belastning. Det kan modvirke for tidlig nedslidning og samtidig spare kommunen for vikartimerne.

Endelig bør kommunerne sikre et godt psykisk arbejdsmiljø, hvor der er fokus på kollegialitet og fællesskab – det er særligt vigtigt, da arbejdet jo meget ofte foretages alene eller i små grupper.

Et godt arbejdsmiljø – fysisk som psykisk – medfører højere motivation, lavere sygefravær, mindre nedslidning samt øget trivsel og arbejdsglæde.

Rengøring er det nye sort

Et tæt og tillidsfuldt leverandørsamarbejde giver fleksibilitet og mere værdi for pengene

En lang række kommuner har hele eller dele af rengøringsopgaven udliciteret. Der er dog meget stor forskel på, hvordan kommunerne griber samarbejdet med den private leverandør – nogle er meget formelle, mens andre i stedet søger et mere fleksibelt og tillidsbaseret samarbejde.

Ikke overraskende er erfaringerne bedst med sidstnævnte tilgang. Et tæt og tillidsfuldt leverandørsamarbejde sikrer nemlig en øget fleksibilitet i rengøringsindsatsen, hvilket bidrager til, at effekten af rengøringen øges.

For at sikre et konstruktivt samarbejde skal kommunen allerede i udbudsfasen gøre sig nogle overvejelser. Her er det gavnligt at involvere både kommunens institutioner samt mulige leverandører, for at få input til kontraktens indhold og udformning og for at tage tilstrækkelig højde for institutionernes varierende behov.

Samtidig bør kommunen gøre sig overvejelser om den ønskede kvalitetsstandard, samt ikke mindst overveje, hvordan kvalitet, arbejdstakt og uddannelse afspejles bedst muligt i udbudsmaterialet. Kommunen har nemlig også en forpligtelse til at sikre ordentlige vilkår for det rengøringspersonale, som skal udføre opgaven.

Endelig er det vigtigt, at kommunens krav er både forståelige og opnåelige for leverandørerne. I denne sammenhæng er korrekt opmåling af arealerne naturligvis af afgørende vigtighed. Samtidig bør kommunen formulere fleksible kontrol- og opfølgingsmekanismer, som ikke er for mekaniske og bureaukratiske, men som netop danner grundlaget for det tillidsfulde samarbejde.

Kommunen bør altid holde sig for øje, at uanset om rengøringsopgaven foretages i eget regi eller udliciteres, så er det i sidste ende altid kommunens ansvar at sikre ordentlige rammer for rengøringen.

Rengøring er det nye sort

3F

Fagligt Fælles Forbund
Kampmannsgade 4
1790 København V
Tlf.: 70 300 300
www.3f.dk